

Sveriges populäraste landsbygd:

Norrtälje kommuns
landsbygds- och
skärgårdsutvecklingsprogram

Antaget av kommunfullmäktige 11 juni 2018

NORRTÄLJE
KOMMUN

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Annat som påverkar.....	5
1.3 Syfte.....	6
1.4 Delmål.....	7
1.5 Definition, befolkningsfakta och kort kommunbeskrivning.....	7
1.6 Landsbygden och staden.....	10
1.7 Öar utan fast landförbindelse.....	12
1.8 Demokrati och tillit.....	13
1.9 Landsbygdsutvecklingsperspektivet.....	14
2. Processen med att få fram ett landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogram för Norrtälje kommun.....	15
2.1 Historik och agenda.....	16
2.2 Handlingsplan tillkommer.....	17
2.3 Finansiering.....	18
3. Förslag till åtgärder uppdelade per fokusområde.....	19
3.1 Infrastruktur och kommunikation.....	20
3.2 Bygga och bo.....	24
3.3 Upplevelse och turism.....	28
3.4 Förutsättningar och villkor för företagande.....	31
3.5 Tillgång till utbildning, vård och omsorg och service.....	35
3.6 Kultur och fritid.....	39
3.7 Lokalt utvecklingsarbete.....	42

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I samband med fastställandet av inriktningsmål i mål och budget november 2016 beslutades att Norrtälje kommun ska skapa och synliggöra hållbara villkor och förutsättningar för landsbygd och skärgård. Landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogrammet innehåller mål och strategier som blir en viktig del av kommunens visioner med driftighet och utvecklande av framtiden genom att möjliggöra en levande vardag och hållbar utveckling av stad och landsbygd.

Alla kommuner i riket upprättar en så kallad översiktsplan för att beskriva hur man ser på framförallt användningen av mark och vatten men även andra strategiska frågor i ett långsiktigt perspektiv. En central utgångspunkt i Norrtälje kommuns översiktsplan är att Norrtälje kommun är en attraktiv del av Stockholmsregionen och för att upprätthålla det skall kommunen planera för en långsiktig hållbar tillväxt och utveckling genom bland annat att hela kommunen ska ges möjligheter att växa.

Översiktsplanen har ambitionen att Norrtälje ska ha Sveriges mest populära landsbygd med attraktiva och hållbara livsmiljöer. Framtidsfrågor som översiktsplanen fokuserar på är:

- Norrtälje kommun ska integreras och utvecklas i takt med övriga Stockholmsregionen
- Kunskapsresultaten i skolan ska förbättras och utbildningsnivån ska höjas
- Ett gott företagsklimat ska öka delaktigheten på arbetsmarknaden och utveckla nya och befintliga företag
- Hela kommunen ska växa och nyproduktion av bostäder ska öka i attraktiva livsmiljöer med goda pendlingsmöjligheter
- Norrtälje stad skall stimulera tillväxt och bidra ytterligare till den positiva utvecklingen i hela kommunen

Förutom detta skall även kommunens vision Norrtälje kommun – global livsstil, lokalt liv vara vägledande för hur kommunen ska utvecklas och vad det innebär att vara invånare här utifrån från följande:

FRIHET - DITT SÄTT ATT LEVA

I Norrtälje har du gott om svängrum att förverkliga dina drömmar, i såväl arbete som fritid. Här möter lugnet i naturen pulsen från Stockholm en spontanresa bort. Lev ut din frihet på stora ytor eller i liten vrå.

FÖRTROENDE - TRYGGHET PÅ DINA VILLKOR

I Norrtälje är alla välkomna. Tillsammans utgör vi en stadig grund att stå på, där du har chansen att forma ditt eget liv, oavsett vem du är. Här finns mycket plats för många möjligheter.

FRAMTID - HÅLLBAR TILLVÄXT I ATTRAKTIV MILJÖ

Norrtälje är en kommun med gamla traditioner och nya idéer. Här värnar vi om de historiska rötterna med blicken vänd framåt. Vi är driftiga och utvecklar vår egen framtid genom en levande vardag och hållbar utveckling av stad och landsbygd.

1.2 Annat som påverkar

Något som kommer att påverka genomförandet av landsbygds- och skärgårdsprogrammet är bland annat Stockholms läns landstings (SLL) arbete med att ta fram nästa regionala utvecklingsplan för Stockholmsregionen, omnämns som RUFSS 2050. RUFSS 2050 är en strategisk plan med ett långsiktigt perspektiv som syftar till att hantera Stockholmsregionens långsiktiga utmaningar. Planen ligger till grund för bland annat kommunernas och landstingets långsiktiga planering, det regionala tillväxtarbetet, regionala strukturfondsprogram och infrastrukturplanering.

Ett stort antal aktörer bidrar till innehållet i RUFSS-planen och ansvarar också för genomförandet av den. Kopplat till detta arbete har SLL även tagit fram förslag till Landsbygds- och skärgårdsstrategi för Stockholmsregionen och ett förslag till klimatfärdplan.

RUFSS 2050 med tillhörande landsbygds- och skärgårdsstrategi och klimatfärdplan remissbehandlades under hösten 2017 och kommer att antas under år 2018.

Kollektivtrafikens utformning, såväl till land som till sjöss samt prioriteringar kring väginvesteringar är praktiska exempel på vad RUFSS-arbetet påverkar.

Andra arbeten och processer som påverkar förutsättningarna för Norrtälje kommuns strategiska arbete i dessa frågor finns beskrivna i rapporten "Underlag och nulägesanalys". Landsbygdsprogrammet som finansieras av EU:s jordbruksfond och det EU-finansierade utvecklingsprogrammet; Leader, är exempel på detta.

1.3 Syfte

Norrtälje kommuns landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogram ska utgöra en grund för hur kommunen ska arbeta med landsbygds- och skärgårdsutveckling. Programmet sammanfattar och kompletterar mål och budget, översiktsplan och andra program och policys.

Åtgärder och behov har samlats upp och beskrivits i 7 definierade fokusområden. Många av de formulerade fokusområdena hänger ihop och är beroende av eller har samband med varandra.

Programmet skall med hjälp av föreslagna strategier och åtgärder säkerställa att åtgärder görs. Landsbygds- och skärgårdsperspektivet ska genomsyra den kommunala verksamheten. Denna helhetssyn skall bidra till positiv utveckling på landsbygden och i skärgården i samspel med viktiga serviceorter och Norrtälje stad. För att säkerställa genomförande skall en handlingsplan upprättas. Se kapitel 2.2.

Landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogrammet ska medverka till en fokusering på landsbygdens och skärgårdens villkor, behov och potential med stöd av kommunens visioner och översiktsplan.

Några framgångsfaktorer för tillväxt som i högsta grad berör landsbygden och skärgården och som på olika vis ska belysas är:

- Varierat boende i attraktiva miljöer
- God miljö
- Möjlighet till en hållbar livsstil
- Jämställdhet
- Tillgänglighet
- Ett varierat och hållbart näringsliv
- Grundläggande service och infrastruktur
- Goda kommunikationsmöjligheter
- Utbyggt bredbandsnät
- Lokalt hållbart engagemang och demokratisk delaktighet
- Attraktivt utbildningsutbud
- Attraktivt fritidsutbud
- Kvalitativa landsbygdsskolor

1.4 Delmål

Kommunstyrelsen beslutade i mars 2017 kring en ”avsiktsförklaring” innehållande olika inriktningar och underlag som ett basdokument för framtagande av ett landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogram.

Några rubriker som Norrtälje kommun tycker är särskilt viktigt att lyfta fram för landsbygdens och skärgårdens utveckling och har koppling till kommunvisionen och översiktsplanen är att:

- Underlätta för bosättning och företagande (service, infrastruktur, kommunikationer)
- Främja besöksnäringen
- Utveckla samarbetet mellan stad och landsbygd
- Stödja lokala initiativ

Dessa har formerats under 7 fokusområden som presenteras, med åtgärder i kapitel 3.

1.5 Definition, befolkningsfakta och kort kommunbeskrivning

Landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogrammet avser hela kommunen förutom Norrtälje stad. Rimbo och Hallstavik är i RUFSS-sammanhang definierade som viktiga orter för att stödja omkringliggande landsbygd, så kallade landsbygd-noder.

Med landsbygd avses enligt Glesbygdsverkets definition (2008) att landsbygden består av orter mellan 1000 och 3000 invånare samt ett omland med 30 minuters restid från dessa tätorter eller kommunens huvudort. Med den definitionen är det ca 30 000 av kommunens befolkning på ca 60 000 som bor på landsbygden. Övriga bor i Norrtälje stad, Rimbo och Hallstavik.

Med skärgård avses öar utan bro. Ca 1300 av kommunens invånare bor i skärgården, fördelade på ca. 25 öar varav på ca 15 av dessa är befolkningen under tio personer. Cirka 20 % av länets skärgårdsbefolkning återfinns i Norrtälje kommuns skärgård.

Det är också i skärgården som skillnaderna mellan åretrunt- och deltidsboende är som störst. 13 av 14 bostads- eller fritidshus belägna i skärgården bedöms i genomsnitt disponeras av deltidsboende. Totalt beräknas det finnas bostads- eller fritidshus på totalt ca 370 öar i kommunens skärgårdsområden medan fast befolkning beräknas finnas på 25-30 öar.

Glesbygd definieras av glesbygdverket som områden med mer än 45 minuters restid med bil till tätort.

I samband med att Stockholms läns landsting upprättade en landsbygds- och skärgårdsutvecklingsstrategi (antagen juni 2018) valde landstinget följande definitioner för Stockholmsregionen i detta sammanhang:

Tätort: Ort med fler än 3000 inv. (observera att SCB:s tätortsdefinition är en ort med minst 200 invånare med en sammanhållen bebyggelse (högst 200 meters avstånd mellan bostadshus).

Tätortsnära landsbygd: Boende utanför tätort med mindre än 15 minuters restid med bil till närmaste tätort.

Landsbygd: Boende med 15-45 minuters restid med bil till tätort.

Skärgård (utan bro): Mer än 45 minuters restid med bil till tätort. Detta kan jämföras med glesbygdsbegreppet.

Med ovanstående definitioner är det bara skärgården som utgör glesbygd i Norrtälje kommun och övriga regionen. Uppdelningen i tätortsnära landsbygd respektive landsbygd återspeglar en allt mer utpräglad uppdelning av landsbygden där den tätortsnära landsbygden mer präglas av närheten till större tätorter och mindre av traditionell landsbygd. Befolkningstillväxten är också mer påtaglig i den tätortsnära landsbygden som har andra möjligheter och utmaningar än landsbygd, skärgård och glesbygd.

All tillgänglig statistik placerar Norrtälje kommun i topp nationellt vad gäller antalet personer boende på landsbygd (där även skärgårdsbefolkningen ingår).

Endast Uppsala uppvisar något fler boende utanför tätort, Gotland något färre.

Endast 24 kommuner i riket hade 2010 en landsbygdsbefolkning större än 10 000 inv. (boende utanför tätort). Sett ur ett länsperspektiv kan man konstatera att ca 1/3 av alla boende utanför tätort i hela länet bor i Norrtälje kommun. Det är endast ett fåtal kommuner i riket som har en skärgårdsbefolkning som överstiger 1300 personer.

Om man inkluderar fritidshusboendet, totalt 25 500 fritidshus, (varav 5-8000 bedöms ha en hög grad av deltidsboende i kommunen) som till mycket stor del är lokaliserat till landsbygds- och skärgårdsområden har Norrtälje kommun Sveriges absolut populäraste landsbygd, ur ett bosättningsperspektiv sett till helårs- och deltidsboenden.

Enligt kommunens översiktsplan är målsättningen att kommunen skall ha 77 000 invånare år 2040. Detta motsvarar en årlig genomsnittlig befolkningsökning på ca 800 personer. De befolkningsprognoser som upprättats och som bygger på planerad bostadsexploatering och s.k. demografisk åldersstruktur m.fl. pekar på en ännu kraftigare tillväxt.

Mellan åren 2001 och 2015 ökade kommunens tre största tätorter sin befolkning med 11 procent och landsbygdsbefolkningen ökade med 10 procent. Med en sådan fortsatt ökningstakt kommer landsbygden öka med ytterligare 1500 invånare fram till 2020 och ytterligare minst 1000 invånare fram till år 2025.

I de tre största tätorterna antas befolkningsökningen bli 4500 invånare under samma period framförallt beroende på att Norrtälje stad växer kraftigt.

Det är samtidigt stora skillnader i befolkningsförändringar mellan olika delar av kommunen. Skärgårdens befolkning t.ex. har minskat med ca 4 % mellan åren 2005 och 2013. Den demografiska sammansättningen med en högre medelålder än kommungenomsnittet skulle kunna tyda på att den utvecklingen fortsätter. De tre öar i skärgården som har färjeförbindelser; Blidö, Yxlan och Högmarsö står för knappt 80 % av den totala fasta skärgårdsbefolkningen. Befolkningsminskningen för dessa tre öar har varit ca 5 % motsvarande period.

Befolkningsutvecklingen mellan olika landsbygdsområden varierar kraftigt vilket mer utförligt belyses i det faktaunderlag som tagits fram ("Underlag och nulägesanalys"). Denna kan laddas ner från kommunens hemsida www.norrtalje.se/landsbygd.

Med en ökad befolkning ökar också behoven och kraven av service och god infrastruktur.

Norrtälje kommun har unika geografiska förhållanden. Kommunen är Stockholms läns ytmässigt absolut största kommun. I denna relativt stora kommun, med hundratals mils kuststräckor, tusentals öar (ca 13 000 definierade) och cirka 100 insjöar finns särskilt gynnsamma förutsättningar för att leva, verka och bo på landsbygd och skärgård.

Här finns samtidigt närheten till en stor differentierad arbetsmarknad i alla väderstreck med goda möjligheter för företag och verksamheter att utvecklas och etableras och befintliga eller möjliga boendeformer som kan anpassas till olika behov i livets olika skeden.

Norrtälje kommun har en lång tradition av handel, service och småföretagande, inte minst som en konsekvens av att inhysa Sveriges numerärt största fritidshusbestånd.

Det är dock inte bara sommar- och helgboende som lärt sig att uppskatta den mångfald av attraktiva livsmiljöer som finns här, vilket sammantaget bäddar för en levande och dynamisk landsbygd.

Få kommuner kan erbjuda så varierade livsmiljöer med mångfald av starka natur- och kulturmiljöer med närhet till starkt växande arbetsmarknad som Norrtälje har. Allt detta skapar synnerligen goda förutsättningar till att bibehålla rollen som Sveriges populäraste landsbygdskommun.

Skärgården har delvis andra förutsättningar och särskilt fokus på att underlätta för att bo och verka på öar utan fast landförbindelse krävs. Inte minst för att attrahera bosättning av barnfamiljer.

1.6 Landsbygden och staden

För en hållbar och dynamisk landsbygd och skärgård är relationen mellan stad och land avgörande. En växande stad ger goda förutsättningar för en levande landsbygd, samtidigt som landsbygden är central för en hållbar samhällsutveckling.

För en hållbar samhällsutveckling i Norrtälje kommun ska ett jämställdhetsperspektiv och ungas rätt till delaktighet och utveckling genomsyra kommunens arbete med landsbygds- och skärgårdsutveckling.

För att kunna bo och verka på landsbygden och i skärgården är det avgörande att det finns en godtagbar tillgång till service- och infrastruktur för alla skeden i livet bland annat genom utveckling av mobila och digitala tjänster.

Det är viktigt att relationen mellan landsbygd (inklusive skärgård) och stad stärks samt att ett lokalt och jämställt engagemang utvecklas. Samtidigt ska jordbruksmarken och de gröna näringarnas utvecklingsmöjligheter värnas.

Kommunens större orter och det som definieras som landsbygd är beroende av varandra. Om landsbygden växer och utvecklas är det positivt för staden och vice versa.

Landsbygden och skärgården i kommunen fyller många funktioner, här följer några exempel:

- Landsbygden inklusive skärgården är framförallt en "bostadsort" som ger utrymme och möjligheter för en större befolkning i kommunen genom att erbjuda unika kvaliteter som inte finns i urbana miljöer.
- Landsbygdens och skärgårdens utvecklingsbara orter ger också möjligheter till lokalisering av företag och med hjälp av goda kommunikationer och god infrastruktur kan ytterligare förutsättningar för expansion skapas.
- Landsbygden och skärgården med dess strandlinjer och otaliga mil av kust samt skogar och knappt 100 sjöar är en viktig och attraktiv plats för rekreation, friluftsliv och besöksnäring.
- Kommunens landsbygd och skärgård inrymmer Sveriges största fritidshusbestånd, som stärker service- och näringslivsstrukturer.
- Landsbygden producerar livsmedel, energi, vatten och byggnadsmaterial.
- Kommunens landsbygd och skärgård har en unik flora och därmed viktig bärare av biologisk mångfald och har en viktig pedagogisk betydelse som kontaktyta mot vår kulturhistoria.

1.7 Öar utan fast landförbindelse

Skärgården har delvis andra förutsättningar och särskild fokus på att underlätta för att bo och verka på öar utan fast landförbindelse krävs. Inte minst för att attrahera bosättning av barnfamiljer. Enligt två nyligen genomförda studier utförda av Åbo akademi (se www.skargardssamarbetet.org) är det avstånden, serviceutbudet, bristande färjeförbindelser och möjligheter till fritidsaktiviteter som är de viktigaste orsakerna till utflyttning från Stockholms skärgård. Främsta inflyttningsmotiv är naturen, estetiska värderingar, boendemöjligheter, självförverkligande och möjligheten till fiske- och båtliv. Särskådas kvinnors motiv är det miljön, trygghet och möjligheten till arbete som är de främsta skälen och förbindelser, brist på arbetsplatser, brist på bostäder och serviceutbudet som ses som de största utmaningarna.

Att bo på en skärgårdsö innebär att man alltid måste ta sig över is eller vatten innan man kommer till fastlandet och dess infrastruktur för vidare transporter. Arbetspendling eller inköps- och serviceresor blir därmed mer tidsödande och det är viktigt att allmänna kommunikationer är väl anpassade.

I RUFSS finns utpekade tre s.k. replipunkter och från och med juni 2018 tre s.k. kärnöar i Norrtälje kommun. Replipunkterna är strategiska bytespunkter för resor mellan kärnöar, kommuncentrum och Stockholms innerstad. En kärnö är en ö som uppskattas kunna erbjuda en grundläggande samhällsservice och infrastruktur, som allmän båttrafik året runt.

Replipunkterna utgör regionalt viktiga länkar för person- och godstransporter till och från kärnöarna. I den kommunala planeringen finns ytterligare replipunkter angivna. De replipunkter som finns i dag och i framtiden måste klara ökade krav på djupgående, tillgänglighet, väderskydd och möjlighet att gå på toaletten. I dagsläget så är förhållandena på vissa replipunkter mot den bakgrunden dålig

Ibland upplevs intressekonflikter mellan fastboende och deltidsboende. Kommunen ska i första hand underlätta villkoren för de fastboende.

I Norrtälje kommun beräknas det finnas ca cirka 25 500 fritidshus som utnyttjas för deltidsboende, varav drygt hälften av dessa finns i skärgården. Dessa står för en stor köpkraft som med olika lösningar ytterligare skulle kunna gynna det lokala serviceutbudet, till nytta för alla.

1.8 Demokrati och tillit

Lokalt engagemang från medborgarna, företag och föreningar behövs för att med stöd från kommunen skapa en levande landsbygd och skärgård.

Många kommuninvånare ger uttryck för ett missnöje med hela det offentliga Sverige. Vidare finns det en bild av att Norrtälje kommun antingen råder över områden där stat och landsting är huvudmän eller att kommunen skulle kunna påverka stat och landsting i högre grad än vad som är möjligt.

Det så kallade förtroendekapitalet behöver stärkas. Här finns en stark koppling till kommunens värdegrundsarbete som bygger på:

- Invånaren först
- Allas lika värde
- Höga förväntningar

Att skapa tillit handlar mycket om förhållningssätt, likabehandling oavsett t.ex. kön, ålder eller socioekonomisk tillhörighet, attityder och värderingar.

Upplevd brist på lättillgänglig information, kommunikation och upplevd brist på återkoppling på ärenden eller frågor har haft betydelse. Något som också efterlyses bland kommuninvånarna är en tydlighet kring hur den kommunala planeringen bedrivs med konsekventa beslut. Tydliga långsiktiga utvecklingsstrategier och planer/program efterfrågas liksom mer decentraliserade kontaktytor och att fler aktiviteter dom genomförs i kommunal regi förläggs till olika orter i kommunen.

En framgångsfaktor kan vara att hitta gemensamma arbetsytor för samverkan, exempelvis projekt och evenemang, där flera parter kan involveras och arbeta mot gemensamma mål.

Traditionen av att organisera sig är stark i Sverige och inte minst på landsbygden. Norrtälje kommun är inte ett undantag, tvärtom. Få kommuner torde ha ett så starkt och differentierat föreningsliv. Föreningslivet har sedan länge varit en viktig arena för att bedriva demokratiskt arbete och skapa delaktighet i lokalsamhället, men även för att välkomna och integrera nya invånare.

1.9 Landsbygdsutvecklingsperspektivet

För att säkerställa att landsbygdsutvecklingsperspektivet genomsyrar den kommunala verksamheten är det viktigt att landsbygds- och skärgårdsutvecklingsfrågorna beaktas i hela kommunens verksamhet.

Kommunen ska i sitt arbete systematiskt belysa olika perspektiv som har eller kan ha konsekvenser för landsbygden (inklusive skärgården). Framförallt kopplat till jämställdhet, hållbarhet och ungas perspektiv.

Alla invånare ska behandlas likvärdigt utifrån kommunens värdegrunder, men förutsättningarna kan se olika ut beroende på var i kommunen man bor. Exempelvis kan förutsättningar och avstånd till samhällsservice se olika ut.

Kommunen ska arbeta tillsammans med berörda myndigheter, med den privata sektorn och föreningslivet för att skapa förutsättningar för en positiv samhällsutveckling på landsbygden.

2. Processen med att få fram ett landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogram för Norrtälje kommun

2.1 Historik och agenda

Kommunstyrelsen tog i mars 2017, ställning för ett förslag kring hur det fortsatta arbetet med att ta fram ett landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogram, i samverkan med civilsamhället skulle organiseras och utformas.

Inriktningsförslag togs fram som under våren 2017 var basen för dialog- och utvecklingsmöten runt om i kommunen.

Det ordnades totalt 20 utvecklingsmöten runt omkring i kommunen mellan perioden 22 april och 11 juni 2017. Totalt samlade dessa möten ca 500 deltagare, vilket innebar ett snitt på 25 deltagare per mötestillfälle.

De idéer, synpunkter och förslag som inkom vid dessa möten har haft stor betydelse för utarbetandet av ett remissförslag. En sammanfattning från dessa möten har lagts in som bilaga på kommunens hemsida (www.norrtalje.se/landsbygd).

Parallellt under hela processen har arbete pågått med att sammanställa underlag, tillika nulägesanalys. Syftet med detta underlag är att vara en faktabank med kunskap kring viktiga fokusområden, genom fakta, beskrivningar och statistik. Även detta underlag kan laddas ner på kommunens hemsida.

Remissförslaget skickades ut 4 september 2017 med krav på inlämning av synpunkter och svar senast 27 oktober. Som brukligt är för denna typ av strategidokument skickades remissförslag till kommunernas partigrupper, kommunens nämnder samt till de kommunala bolagen. Det gavs även möjligheter till skriftliga yttranden från föreningar, organisationer och privatpersoner med hjälp av hemsidan. Totalt inkom 23 synpunkter och svar. Sammanställning över dessa, inklusive hur synpunkterna kommenterats och beaktas, redovisas som bilaga.

Under perioden 24 september till och med 11 oktober 2017 anordnades sex så kallade dialogcaféer på olika platser med god geografisk spridning. Dessa dialogtillfällen var ett viktigt komplement till remissprocessen. Totalt deltog ca 100 personer vid dessa möten.

2.2 Handlingsplan tillkommer

En av målsättningarna med programmet har varit att anlägga en helhetsbild över de frågor som har betydelse för landsbygden och skärgården. Många åtgärder har sedan tidigare uppmärksammats men ska inte ses som isolerade företeelser. Detta program ska ses som ett övergripande dokument som garanterar för de konkreta åtgärder som mer detaljrikt kommer att formuleras i strategier och handlingsplaner m.m.

Det antagna programmet föreslås kompletteras med att kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen återkommer med förslag till handlingsplan för åtgärder och behov med tydliga uppföljningsrutiner. Handlingsplanen kommer så långt möjligt att belysa åtgärder utifrån jämställdhets-, barn- och miljöperspektiv.

Handlingsplanen skall revideras kontinuerligt varje mandatperiod, med start senast år 2022. Handlingsplanen är tänkt att vara det strategiska styrdokumentet för kommunens långsiktiga arbete med landsbygds- och skärgårdsutveckling. Handlingsplanens genomförande bör vara ett delat ansvar mellan alla aktörer som är engagerade i landsbygdens utveckling. Planen kommer att lyfta fram de prioriterade utvecklingsområdena och tydliggöra ansvar och tidsperspektiv för definierade åtgärder.

Efter att "Handlingsplan för landsbygds- och skärgårdsutveckling" har antagits av Kommunstyrelsen som en del av programdokumentet överlämnas de åtgärder som berör kommunens ansvarsområde till vidare beredning och kostnadsberäkning innan de går vidare till beslut om genomförande.

En del prioriterade områden samt ett antal åtgärder förutsätter deltagande, engagemang samt samverkan av och med andra aktörer, viktigt med förankring.

2.3 Finansiering

Kostnader som kan hanteras inom ordinarie resurser kommer att behandlas i respektive års budgetprocess.

Kostnader utöver ordinarie resurser hanteras i kommande budgetprocess utifrån genomarbetade kostnadsberäkningar och underlag för investeringar.

Uppföljningen av planerad handlingsplan ska årligen presenteras för kommunstyrelsens arbetsutskott för planering. Till landsbygds och skärgårdsutvecklingsprogrammets genomförande ska även en kommunikationsstrategi tas fram.

3. Åtgärder uppdelade per fokusområde

3.1 Infrastruktur och kommunikation

Det mest prioriterade fokusområdet utifrån utvecklingsmötena med kommuninvånarna, med bredband till alla, en förbättrad kollektivtrafik och behovet av gång- och cykelvägar som huvudfrågor. Kommunens närhet till Stockholmsregionen och Uppsala/ Arlanda-regionen påverkar i stor utsträckning kollektivtrafikbehov och pendling- samt bostättningsmönster samtidigt som åtgärder inom infrastruktur och kommunikation kan medverka till att hela kommunen blir attraktiv.

Kollektivtrafiken bekostas i Stockholms län av Stockholms läns landsting (SLL) via SL. Nuvarande trafikavtal sträcker sig till år 2021. Om utbud och innehåll ska förändras krävs tydliga långsiktiga strategier och goda argument. Det behövs ett utvecklat samarbete för trafikplanering och en beredning som säkrar att planering och prioriteringar görs för landsbygden och skärgården. Om förbättringarna inte "godkänns" av SL minskar förutsättningarna kraftigt för den enskilda kommunen att genomföra de åtgärder som stärker och utvecklar utbud och utformning. Även Uppsala länstrafik (UL) trafikerar kommunen, den trafiken betalas också av SL.

1. Stärk och utveckla kollektivtrafiken

Syfte

Kollektivtrafiken är utbyggd på landsbygd och i skärgård (år 2022) och är anpassad till de behov som de som bor och verkar där har. Viktigt med säsongvariation då efterfrågan ökar betydligt under sommarhalvåret. Antalet stomlinjer behöver till exempel utökas.

Utanför de så kallade stomlinjerna krävs en annan typ av trafik, mer lokalt anpassad och även anpassad till olika behov. Skärgårdstrafiken behöver särskilt uppmärksammas, inte minst godshanteringen via båt.

Åtgärder

Norrtälje kommun upprättar en trafik- och mobilitetsstrategi. Strategin ska innehålla:

- Behovsinventering och förslag på åtgärder för att stärka tillgängligheten till kollektivtrafik där även båttrafiken ingår som en särskild del.

- Förslag till mobilitetslösningar som stärker och förbättrar utbud och tillgänglighet (anropsstyrd trafik, samordning mellan olika trafikutövare, nya lösningar med hjälp av ny teknik, informationsstrategier, strategi för pendlarparkeringsplatser samt för parkeringsmöjligheter vid replipunkter och de större hamnarna m.m.).
- Trafiksäkerhetshöjande åtgärder.
- Särskild plan för utbyggnad av gång- och cykelvägar.
- Särskild strategisk plan för det allmänna vägnätet.
- Strategier för utvecklad kollektivtrafik till sjöss.

Även tillgänglighetsaspekter kring hur man tar sig till hållplatser och replipunkter ska belysas, liksom behov av belysning och väderskydd vid hållplatser och anslutande GC-vägar.

2. Utvecklade förbindelser i skärgården

Åretruntrafiken i skärgården ska utnyttja kollektivtrafik på land och till sjöss genom snabba landförbindelser via replipunkterna. Vägförbindelser mellan replipunkter och kommuncentrum respektive Stockholms innerstad bör vara goda med kort restid.

Syfte

Välplanerade replipunkter med god information, tillgängliga bryggplatser, bilparkeringar och anpassade bussförbindelser. Bastrafiken bör baseras på prioriterade replipunkter.

Åtgärder

- Aktivt delta i regionala projekt såsom ”ö till ö” samt ”replipunktsatsningen”, den senare med syfte att förbättra tillgänglighet och rese- och varutransportmöjligheter för de boende i skärgården.

3. Sveriges populäraste landsbygd ska ha ett modernt och tryggt allmänt vägnät. Gång- och cykelvägar som bland annat ska knyta ihop olika samhällen ska börja byggas ut utifrån uppgjorda strategier. Särskilda medel avsätts för detta.

Syfte

Genomföra åtgärder för ökad trafiksäkerhet. Minskat bilberoende och ökade transportmöjligheter för de invånare som inte har tillgång till bil. Underlag och önskemål gentemot Trafikverket kring att påverka investeringar i det allmänna vägnätet behöver vara väl underbyggda.

Åtgärder

- Behovet av att bygga ut GC-nätet skall ingå i det strategiska arbetet. Se ovan.
- Använda sig av lokal mobilisering och lokal samverkan i samband med GC-utbyggnad (med ibland lägre standardkrav).
- Strategisk plan kring det allmänna vägnätets investeringsbehov upprättas. Se ovan.

4. Åtgärder som minskar användning av fossila bränslen ska stödjas och uppmuntras.

Syfte

Underlätta pendling med kollektivtrafik samt hjälpa till med uppbyggnaden av en infrastruktur för laddning av elfordon på offentliga platser samt tillhandahållande av förnyelsebara bränslen.

Åtgärder

- Verka för fler laddstolpar på såväl kommunal mark som privat mark.
- Verka för ökat utbud av förnyelsebara bränslen.
- Utarbeta en långsiktig strategi för pendlarparkeringsplatser där även trygghets- och säkerhetsaspekter ingår. Detta ska ingå i arbetet med att upprätta en trafik- och mobilitetsstrategi.

5. Breddband och telefoni till alla

Syfte

Kommunens nuvarande målsättning för utbyggnaden av IT-infrastruktur (År 2020 bör 90 % av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s synkron kommunikation) skall minst fullföljas.

Breddbandet har på ett säkert och finförgrenat sätt ersatt dagens kopparnät (år 2022). En väl utbyggd IT-infrastruktur möjliggör fortsatt implementering av och satsning på välfärdsteknologi i trygghetsskapande syfte.

Utbyggnad av fiber är mer angeläget i skärgården och glesa landsbygdsmiljöer och kommunen bör se över hur kommunen kan bidra till att områden, där kommersiella aktörer inte vill investera, också får bredbandstillgång.

Åtgärder

- Uppföljning, aktualisering och prioritering av breddbandsstrategin.
- Bevaka och stödja uppbyggnad av väl fungerande telefoni.

6. Platsutveckling

Syfte

Stärka orters identitet.

Åtgärder

- Ta till vara enskilda orters unika förutsättningar för att deras orters upplevda attraktivitet genom åtgärder som förändrar människors användning och upplevelser, trafiksäkerhet, trygghetsskapande m.m.

Exempel kan även vara nya mötesplatser, nya aktivitetsplatser med mera.

3.2 Bygga och bo

Behovet av bostäder i hela Norrtälje kommun är stort. En stor del av befolkningen bor i villor och för att underlätta generationsväxling måste det finnas attraktiva boendialternativ.

Kommunens attraktivitet som ny boendekommun ökar samtidigt som demografiska förändringar ytterligare ökar behovet av nya bostäder. Till detta ska läggas ökat antal personer med social utsatthet som till exempel nyanlända vilket gör att behovet att skapa nya boenden ökar ytterligare. Detta har särskilt uppmärksammats i kommunens bostadsförsörjningsstrategi som är ett viktigt styrinstrument för att få fram fler boenden i kommunen.

Norrtälje kommun med sin stora areal (1/3 av länets yta) har särskilt goda förutsättningar vad gäller byggnation utanför de större orterna. I kommunen fanns år 2015 totalt 21 tätorter och 94 s.k. småorter, alla med sina unika karaktärer. Kommunen har höga natur- och kulturvärden som attraherar. Kommunen med dess landsbygd och skärgård ska utvecklas utan att dessa värden minskar och därmed riskerar att försämra kommunens attraktions- och drivkraft.

Förutsättningar för att bosätta sig eller bygga nytt i egen regi är till exempel en god infrastruktur, utbyggd kollektivtrafik, hög bredbandskapacitet och tillgång till utbildning, vård och omsorg och service. Dessa förutsättningar behandlas under andra fokusområden.

Särskilda förutsättningar finns i kommunens kust- och skärgårdsområden där i snitt ca 90 procent av alla fastigheter ägs av deltidsboende. Strandskyddsbestämmelser, VA-frågor är exempel på faktorer som försvårar nybyggnation.

1. Kommunen ska verka för nybyggnation på landsbygden och då speciellt i närheten till kollektivtrafiken

Syfte

Fortsatt hög byggnationstakt på landsbygden bidrar till en ökad servicenivå och genom en positiv effektiv bygglov- och detaljplanehantering ökar dessa möjligheter.

Åtgärder

- I samband med revidering av översiktsplanen, senast år 2018, föreslås en fortsatt positiv inställning till nybyggnation på landsbygden. Möjligheter till att utveckla områden i sjönära lägen ska särskilt prövas i samband med revideringsarbetet liksom vikten av att bevara åkermark för att de gröna näringarna ska kunna öka produktion av livsmedel och biobeaserad energi.
- Landsbygden- och skärgårdens möjligheter, potential och värden för nybyggnation bör strategiskt uppmärksammas och marknadsföras. Uppdrag ges till kommunstyrelsen att i samverkan med andra aktörer profilera Norrtälje kommun som en attraktiv boendekommun inte minst för barnfamiljer.
- Strandskyddet kan hämma utveckling på öar med fastboende vad gäller bryggor, bostadsutveckling och tillkomst av verksamhetslokaler. Kommunen ska verka för att inom t.ex. ”samlade bebyggelser” öka möjligheterna för byggnation.
- Fortsatt arbete med att ändra detaljplaner med syfte att ge utökade byggrätter i fritidshusområden som ansluts till kommunalt VA.

2. God beredskap och framförhållning vad gäller detaljplaner och fördjupade översiktsplaner

Syfte

Underlätta för byggnation genom aktuella fördjupade översiktsplaner som bidrar till att förkorta planläggningstid men som också kan möjliggöra byggnation med hjälp av bygglov.

Begränsande faktorer för verksamhets- och bostadsutveckling (infrastrukturkapacitet) i de olika orterna bör tydligt analyseras, belysas och kommuniceras.

Åtgärder

- Antagande av fördjupade översiktsplaner (Föp), i Rimbo (revidering), Bergshamra (ny), samt Rådmansö (ny) skall ske senast år 2020.
- Fortsatt digitalisering för att underlätta detaljplan- och bygglovsärenden.

3. Behovet av hyresrätter för unga och äldre och äldreboende ska särskilt uppmärksammas

Syfte

Kötider för hyresbostäder skall förkortas och fler alternativa bostadslägen bör skapas för att påskynda generationsväxlingar.

Åtgärder

- Ökat byggande och skapande av hyresrätter i enlighet med antagen bostadsförsörjningsstrategi. Behovet av hyresrätter för ungdomar och äldreboende, även i mindre orter, ska särskilt uppmärksammas.
- Behov av markköpspolicy utreds med målsättning rörande god planberedskap för arbetsplatser och bostäder i serviceorter och landsbygdsnoder. Inventera befintligt markinnehav för att förbättra förutsättningarna till byggnation av nya bostäder.

4. Stimulera lokala kretsloppslösningar och boendeformer i samklang med odling och natur

Syfte

Möjliggöra för fler målgrupper att bosätta sig i kommunen genom till exempel nya byggformer. Viktiga utgångspunkter är kunskap, utbildning och innovation.

Åtgärder

- Nya alternativa och/eller samverkande lösningar skall uppmuntras utifrån bland annat inventering av befintliga lösningar, kunskapsläge, med mera. Alternativa finansieringsmöjligheter prövas.

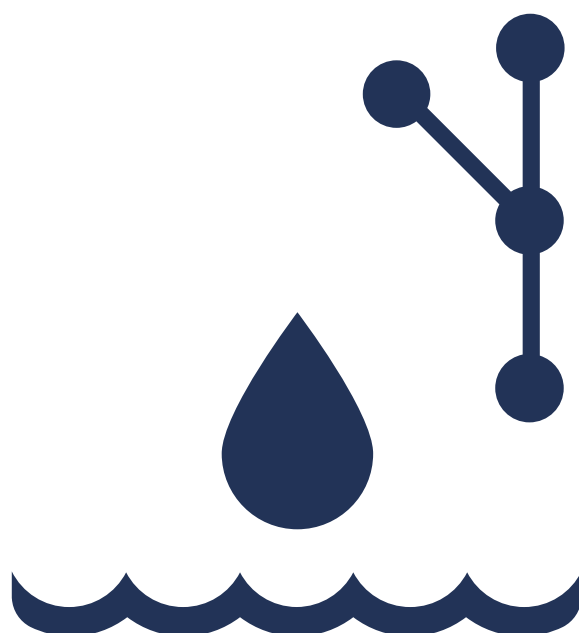
5. Fortsatt satsning på VA-utbyggnad

Syfte

Fortsatt satsning på VA-utbyggnad, för att stärka miljön samt för att möjliggöra hållbara framtida boendelösningar utifrån kunskap, utbildning och innovation.

Åtgärder

- Kontinuerlig utveckling av kommunens VA-plan där kommunen är positiv till att pröva nya lokala lösningar.
- Småskaliga avloppsanläggningar, där man också tar hänsyn till skärgårdens specifika förutsättningar är angeläget att utveckla.

3.3 Upplevelse och turism

Fritidsvanor förändras vilket bland annat lett till att besöksnäringen är en av de mest växande sektorerna, globalt sett och ger stora möjligheter till upplevelser, företagande och jobb. Norrtälje kommun torde ha stora möjligheter och förutsättningar att kunna väsentligt öka antalet besökare för olika typer av turism vilket även gör kommunen mer attraktiv för boende genom att upplevelseutbudet ökar samt att det skapar nya arbetstillfällen.

Turism kan uppdelas i många olika kategorier, till exempel:

- Året runt turism (platsbesök, sportaktiviteter, konferens, upplevelser)
- Upplevelseturism (fiske, djursafaris, cykel, gastronomi, vandring, bondgård m.m.)

Norrtälje kommun har drygt 120 sjöar, ca 13 000 klassificerade öar, skogrikedom och vida havsområden, en miljö rik av historiska vingslag, värdefull natur, ett utmärkt geografiskt läge och inte minst Sveriges största fritidshusbestånd. Det finns behov, förutsättningar och möjligheter för att marknadsföra, ta till vara och utveckla kommunen och dess specifika kvaliteter av natur- och kulturvärden och utbud. Som exempel kan nämnas det stora antalet så kallade riksintressen för natur- och kulturvård och att antalet naturreservat är högst i länet. Kommunen bör även värna om och samverka med det så kallade sociala kapitalet (till exempel civilsamhället) för att det bättre ska tas till vara alla värden, idéer och potentialer som finns i kommunen som kan öka besöksnäringen.

1. Arbeta aktivt för att skapa förutsättningar för ytterligare utveckling av landsbygds- och skärgårdsturismen

Syfte

Synliggöra behovet av den infrastruktur som krävs för att genom förbättringar öka besök och antal gästnätter på landsbygden och skärgården utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Ågärder

- Behovet av en strategisk plan för att förbättra kollektivtrafik på såväl land som vatten samt för förbättrad väginfrastruktur för besökare och personal inklusive behov av parkeringsplatser och cykelställ till besöksmål åtgärdas genom att detta

behov skall ingå i uppdraget med att ta fram en trafik- och mobilitetsstrategi. Det är viktigt att SLL:s planering av skärgårdstrafiken även utgår från besökarens behov och möjligheter.

- I arbetet med att förverkliga kommunens bredbandsstrategi skall turismnäringens IT-behov särskilt uppmärksammas.
- En skyltpolicy utifrån funktionsperspektiv tas fram som stöd för åtgärder kring att informera om och visa till besöksmål. Även it-tekniska lösningar skall ingå i detta arbete.
- Uppdrag ges till kultur- och fritidsnämnden att presentera förslag till fler cykel-, rid-, kanot- och vandringsleder och hur fler stråk, exempelvis längs vattendrag, kan skapas och underhållas.
- Synliggöra specifika kvaliteter av natur- och kulturvärden.
- Många av de åtgärder som krävs för att förbättra infrastrukturen, som ett led i att skapa förutsättningar för fler besöksmål och förbättrad tillgänglighet, kräver lokal samverkan. Ett strategiskt arbete startas som initierar och marknadsför kommunens intentioner kring samverkan med "sociala kapitalet", företrädare för "social ekonomi", lokala utvecklingsgrupper, markägare m.fl. kring till exempel skyltning och utvecklingsprojekt.

2. Norrtälje ska utvecklas som en starkare besökskommun

Syfte

Att förlänga säsongen och skapa arbetstillfällen. En översyn utifrån olika analyser behövs kring hur kommunen bidrar till besöksnäringens utveckling inom olika områden.

En ökad samverkan dels mellan kommun och trafikverket samt mellan olika kommuner men även mellan kommunen och privata och föreningars initiativ bör initieras. Det handlar om att på ett strategiskt sätt synliggöra utvecklingsbara kvalitéer och att jobba med tillgänglighet och olika former av marknadsföring varav en del handlar om att få invånarna själva att känna en stolthet för sin bygd.

Åtgärder

- En besöksnäringstrategi upprättas.

Strategin ska innehålla:

- Skyltpolicy/skyltprogram (som även skall beröra övriga näringslivets behov), som bör föregås av en skyltinventering.
- Förslag till åtgärder för att stärka varumärkena Roslagen och Norrtälje kommun.
- Marknadsföringsåtgärder inklusive hur digitala kanaler används
- Former för samverkan med externa och lokala aktörer samt nätverksbyggande
- Former för att stötta idéer och initiativ
- Finansieringslots (t.ex. vilka möjligheter ger strukturfonder och andra EU-baserade program)
- Åtgärder för att involvera boende och deltidsboende, bl.a. som ambassadörer.
- Översyn av behovet av utbildningar och stödjande aktiviteter med syfte att öka förutsättningarna för "nischad turism"
- Principer kring att stödja och utveckla befintliga evenemang, sponsringsfrågor, med mera
- Tillgänglighetsskapande (val av info, olika språk, med mera)
- Översyn kring lämpliga platser för anläggning av rastplatser kring attraktiva vägstråk.

3. Bidra aktivt i skapande av fler boendemöjligheter för besökare

Syfte

Öka antalet boenden för besökare och öka variationen.

Åtgärder

- Undersöka hur kommunen kan bidra till fler boendemöjligheter genom utveckling eller skapande av exempelvis hotell, stugbyar, campingplatser, husbilsplatser, båtservice med mera, genom att använda kommunal mark.
- Utbildningsinsatser riktade mot presumtiva boenden och uthyrare.

3.4 Förutsättningar och villkor för företagande

Näringslivsutvecklingen på landsbygden och i skärgården bör fokusera på att utveckla de kvaliteter, utbud och upplevelser som finns idag med teknikutveckling och hållbarhet som tydliga drivkrafter. Norrtälje kommun ska vara en attraktiv kommun med ett starkt och dynamiskt näringsliv som bidrar till hållbar utveckling.

God infrastruktur samt tillgång till mark och bostäder är viktiga förutsättningar.

Digitaliseringen skapar möjligheter kring att skapa nya jobb. Det finns också en efterfrågan på mer kunskap och inspiration kring digitaliseringens möjligheter till nya jobb.

Företagarna i de gröna näringarna har en avgörande betydelse för att producera råvaror i form av mat, energi och virke till samhället, men även odlar och förädlar energi, skapar och bevarar kulturlandskapets karaktär, bidrar till biologisk mångfald, med mera.

1. Främja tillväxten hos befintliga företag och underlätta framväxt av nya företag, nya produkter och tjänster samt nya affärsområden på landsbygden.

Syfte

Genom ett aktivt arbete med fastställd näringslivsstrategi med tillhörande årliga handlingsplaner ska kommunala insatser som stärker förutsättningarna för de aktörer som förväntas skapa 7000 nya arbetstillfällen till år 2040 tydliggöras och prioriteras.

Åtgärder

- Kommunens näringslivsstrategi som antogs av kommunfullmäktige i augusti 2017 skall även beakta och ta hänsyn till landsbygdens villkor och förutsättningar. Strategin ska utgöra ramverket för konkreta aktiviteter.

Strategin innehåller bland annat:

- Hur kommunen främjar entreprenörskap och bjuder in till dialog och mötesplatser.
- Att kommunen medverkar till att skapa god tillgång på arbetskraft med relevant kompetens bl.a. genom samverkan med utbildningsinstanser samt byggande av varumärket Norrtälje.
- Former för innovations- och nyföretagarrådgivning tillsammans med externa aktörer utifrån olika behov.
- Möjliggör rådgivning och mentorskap till företag med tillväxtambitioner.
- Erbjuder plattformar som ger företagen information, kontakter och affärsnytta
- Uppmärksamma den sociala ekonomin som tillväxtpotential.
- Särskild uppmärksamhet för tillkomst av kvinnliga företagare (hästnäringen ett bra exempel).

2. Kommunen ger god service och erbjuder effektiv myndighetsutövning som möter företagets varierande behov.

Syfte

Ständigt förbättra bemötande, tillgänglighet och kompetens i den kommunala organisationen. Detta genom att erbjuda och upprätthålla en effektiv, samordnad och öppen ärendeprocess samt lättillgängliga digitala lösningar för information och tillståndsgivning.

Åtgärder

- Ingår i näringslivsstrategin med tillhörande årliga handlingsplaner.

3. Kommunen har en samhällsplaneringsprocess som är kopplad till näringslivets förutsättningar.

Syfte

Säkerställa att möjligheter finns för verksamhetsområden i kommunens landsbygdsnoder. Insatser för att minst 90 procent av företagen har tillgång till fiber år 2020.

Åtgärder

Ingår i näringslivsstrategin med bland annat:

- Valfungerande intern mottagningservice för befintliga företag och nyetableringar
- Beaktande av näringslivets behov vid infrastrukturplanering.
- Ett strukturerat samarbete med fastighetsägare, fastighetsutvecklare, banker och mäklare.
- Målsättning rörande god planberedskap för arbetsplatser och bostäder
- Planera och marknadsför mark för verksamheter med tillgång till infrastruktur i utvecklingsbara orter på landsbygden.
- Behov av Markköpspolicy utreds med målsättning rörande god planberedskap för arbetsplatser och bostäder i landsbygdsnoder och serviceorter.
- Behovet av god tillgång till internet för näringslivet skall beaktas i kommunens bredbandsstrategiarbete

4. Kommunens upphandling ska så långt möjligt främja lokalproducerade varor och tjänster som exempelvis livsmedel.

Syfte

Kommunen ska sträva efter att ha en varierad leverantörsbas där även mindre företag ingår. Större upphandlingar ska om möjligt utformas så att det är möjligt att lägga anbud på avgränsade delar. Ett viktigt stöd för mer inköp av närproducerade varor är kommunens kostpolicy.

Åtgärder

- Vid planering av upphandling och inköp ska hänsyn tas till mindre företags behov av information och framförhållning. Detta kan till exempel ske genom att undvika korta tider mellan tilldelningsbeslut och avtalsstart och genom tidig dialog med leverantörerna eller att på hemsidan informera om kommande upphandlingar.

5. Hänsyn tas till de gröna näringarnas behov av att utvecklas

Syfte

De gröna näringarnas betydelse (där även fiske- och hästnäringarna ingår) för kommunen ska tillvaratas, säkerställas och uppmärksammas.

Åtgärder

- Åkermark ska så långt möjligt bevaras i samband med exploateringar.
- Kommunen ämnar stötta samverkan mellan flera aktörer vid utvecklingsprojekt.
- Uppmärksammande av den generationsväxling som kommer att krävas inom de gröna näringarna.

3.5 Tillgång till utbildning, vård och omsorg och service

Det fokusområde som prioriterades näst högst under utvecklingsmötena med skola/ utbildning och behov och utbud av äldreomsorg som prioriterade enskilda frågor.

Relativ närhet och tillgång till god offentlig och privat service är högt prioriterande vid val av boende. Genom kommunens storlek så väl till yta som till invånarantal har ett nätverk av orter med olika grader av utbud vuxit fram. Det bör ge goda förutsättningar för att fortsatt erbjuda god och lättillgänglig service.

Tillgången till service avgörs i stor utsträckning av befolkningsutveckling, tillkomst av arbetstillfällen med mera, samt att det finns god tillgång på infrastruktur.

En del av den kommunala servicen behandlas även i andra fokusområden liksom aspekter kring servicens utförande. Även staten har viktiga servicefunktioner. Inom dessa serviceområden, till exempel post råder kommunen inte över utförande och servicegrad annat än som påtryckare och bevakare av invånarnas behov.

Satsning på en likvärdig och trygg skola är bland annat en faktor som ökar en kommuns attraktivitet och därmed kan medverka till fler invånare i olika områden samtidigt som det varken finns ekonomiska eller verksamhetsutvecklingsmotiv att bibehålla en skolstruktur med alltför små skolenheter. Kommunens storlek och relativa befolkningsgleshet i vissa delar av kommunen är viktiga faktorer som påverkar utformningen av skolstrukturen.

Skolan upplevs som viktig som samhällsbärare, en nyckelfunktion för att få barnfamiljer att flytta in på orten eller landsbygden och har därmed stort symbolvärde förutsatt att skolan kan uppfylla olika krav elever, föräldrar och samhället ska ställa.

Skolans verksamhet styrs av lagar och förordningar och vissa kvalitéer och förordningar måste vara uppfyllda även om de inte efterfrågas eller är ”krav” från de som deltar i verksamheten.

Den ökade inflyttningen innebär bland annat krav på samhället att ordna förskola och skola. I vissa områden är det idag brist på förskoleplatser.

Antal äldre ökar och därmed även behovet av särskilda bostäder för äldre. Norrtälje kommun har en befolkningssammansättning där andelen 80+ utgör en högre andel av befolkningen än länet för övrigt. En viktig del i att tillgodose de ökade behov av omsorg som detta medför är att hitta komplement till befintliga insatser genom till exempel ny teknik för att de äldre ska få en ökad trygghet och självständighet. Även förväntningar från den nya "äldre generationen" på samhällets välfärdstjänster är en utmaning att hantera. Trygg sjukvård och äldreomsorg är viktigt både för de äldre och för deras anhöriga.

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje är en unik beställar- och myndighetsnämnd mellan Stockholms läns landsting och Norrtälje kommun med ansvar både för hälso- och sjukvård och omsorg för kommunens invånare.

Något som kommer att få stor betydelse för den framtida servicens utformning är den tekniska utvecklingen, framförallt It-teknologi och robotisering. Det kommer att behövas etiska ställningstaganden. Teknik kan dock aldrig ersätta mänskligt stöd utan skall ses som ett komplement som stärker trygghetsskapandet.

1. En särskild satsning ska göras kring att utveckla landsbygdsskolornas kvalitet och attraktivitet.

I Norrtälje kommun finns en tydlig ambition att öka förutsättningarna för varje barn och elev att nå sina mål och utvecklas så långt som möjligt. Målsättningen är att bli en av landets bästa skolkommuner genom att utforma en långsiktig skolstruktur med syfte att skapa bästa möjliga lärmiljöer med satsning på en likvärdig, jämställd och trygg skola samt med höga kunskapsresultat och god pedagogisk kvalitet. Idag uppfyller inte alla skolenheter dessa krav.

Det är viktigt att värna skärgårds- och landsbygdsskolorna, för att kunna behålla och stimulera en långsiktig befolkningsutveckling för alla åldrar. Samtidigt har dessa skolor speciella utmaningar såsom problem med rekrytering av behöriga lärare och bristande elevunderlag.

Kommunens utbildningsverksamheter behöver vara organiserade och strukturerade för full utväxling på framtaget och beslutat skolutvecklingsprogram.

Syfte

Landsbygdens landsbygdsskolor skall ges förutsättningar till en stabil långsiktig utveckling.

Åtgärder

- Strategier, principer och långsiktig planering för att behålla och utveckla de skolor som finns på landsbygden utarbetas och kompletterar skolutvecklingsprogrammet.
- Säkerställa it-teknik och bredbandskapacitet som en förutsättning för att utveckla undervisningsformer är ett exempel. Fjärrundervisning är idag ej tillåtet annat än i vissa ämnen.
- Ett särskilt centralt ”strukturstöd” inrättas som kompenserar för speciella utmaningar för skärgårds- och landsbygdsskolor, och som bidrar till att skapa förutsättningar för likvärdiga utbildningsvillkor.
- Skolskjutsarnas upptagningsområden kan komma att ändras för att hålla upp elevantalet på de minsta skolorna.
- Följa noggrant den demografiska utvecklingen, inte minst vad gäller behov av fler förskolor, för en god långsiktig planering.
- Långsiktig plan för att ta ställning till vilka investeringar som är möjliga och lämpliga att genomföra för att uppfylla kraven på en god läromiljö.

2. Sjukvård och omsorg, utvecklad närvård

Syfte

Flexibel tillgång av vård och omsorg till boende. Verka för innovationer för att förbättra kvalitén inom vård och omsorg.

Åtgärder

- För att skapa en ökad trygghet och självständighet kommer en fortsatt utveckling med hjälp av nya tekniska lösningar att vara i fokus. Ett exempel är e-Hemtjänst i olika former som sker parallellt med en kontinuerlig utveckling av ”traditionella” insatser.
- Bidra till skapande av åldersintegrerade arenor.

3. Verka för ett gott utbud av dagligvaror, drivmedel och tjänster

Syfte

Säkerställa god tillgång till basservice. Den offentliga servicen och annan service på landsbygd och skärgård bibehålls och utvecklas bland annat med hjälp av teknisk utveckling som kan skapa nya innovationer och distributionsformer.

Åtgärder

- Kommunen ska bevaka och verka för att annan offentlig service som post ej försämras, särskilt skärgårdens villkor och förutsättningar.
- I skärgård och på landsbygd där det finns en utvecklad service bör lokala initiativ stöttas, exempelvis via samverkansprojekt om så är möjligt.

4. Ej nyttjade kommunala fastigheter bör användas för andra ändamål där så är möjligt.

Syfte

Ta tillvara befintliga resurser.

Åtgärder

- Checklista för bedömningar utifrån kommersiella, samhällsnyttiga och ideella behov nyttjas i samband med att kommunala fastigheter inte nyttjas i ordinarie verksamhet.

3.6 Kultur och fritid

Detta område omfattar kommunal verksamhet såsom bibliotek, museum, konsthall, idrotts- och fritidsanläggningar, fritidsverksamhet för unga, bokbussar, badhus samt anordnande av kulturaktiviteter.

Även bidragsgivning till aktiva föreningar som bidrar till såväl ungdomsverksamhet, friskvård, idrotts- och kulturutbud som social samvaro och trygghet.

Ett kultur- och fritidspolitiskt program för perioden 2015 – 2018 är antaget i kultur- och fritidsnämnden i kommunen som anger riktlinjer för verksamheten.

Ansvarig förvaltning genomförde under 2016 en kultur- och fritidsvaneundersökning som ger ett gott underlag kring vad som prioriteras i dag och vad som efterfrågas för framtiden.

Många insatser görs i dag via föreningar. Det är även viktigt att även fånga upp individer, grupper och deras behov för de som inte har en föreningsplattform.

1. Stödja och uppmuntra olika former av friskvård, förenings-, kultur-, och fritidsverksamhet.

Syfte

Ge förutsättningar och närhet och tillgång till olika typer av aktiviteter och verksamheter för alla invånare i kommunen.

Åtgärder

- Ändrade principer kring föreningsbidraget utreds, med fortsatt starkt stöd till föreningslivet och med prioriteringar rörande barn- och unga samt jämställdhet.
- Utveckla Kulturarrangemang och stöd till kulturverksamhet för barn och vuxna på landsbygden utifrån jämställdhets- jämlikhets- och tillgänglighetsperspektiv. Förstärkt samverkan.
- Hålla en hög standard på kommunens inomhus-, utomhus- och friluftsbad samt utveckla verksamheten och göra den tillgänglig för alla.

2. Gynna gemensamma samlingslokaler och idrottsanläggningar med god tillgänglighet för att garantera landsbygdens invånare tillgång till mötesplatser, aktiviteter och ökad gemenskap.

Syfte

Allmänna samlingslokaler och platser för olika former av aktivitetsverksamheter är viktiga som naturliga mötesplatser och lokala träffpunkter för invånarna i kommunen och bidrar till att minska social utsatthet och känsla av ensamhet.

Åtgärder

- Prioriteringar utifrån tillgänglig "service" områdesvis.
- Kontinuerligt följa upp behovet av nya och existerande anläggningar för fritidsaktiviteter och samlingslokaler i hela kommunen.

3. Fler ungdomsaktiviteter

Syfte

Svara upp emot behov av gemenskapshöjande insatser för ungdomar utifrån jämställdhets- jämlikhets- och tillgänglighetsperspektiv. Kommunen skall vara attraktiv för alla.

Åtgärder

- Fördjupa och utveckla aktiviteter för ungdomar utifrån trender samt ungdomarnas egna behov och önskemål, i samverkan med föreningslivet.

4. Biblioteken i landsbygdsnoderna

Syfte

Bibliotekens roll som mötesplats och "informationsnod" stärks.

Åtgärder

- Biblioteken i Norrtälje, Rimbo, Hallstavik, Älmsta och Bergshamra ska utvecklas avseende service och tillgänglighet.
- Den mobila biblioteksverksamheten utökas.

3.7 Lokalt utvecklingsarbete

Föreningslivet i kommunen är mycket väl utvecklat. Det är nödvändigt att ta tillvara den kunskap och det engagemang för bygdens utveckling som finns lokalt. Basen för detta engagemang är ett rikt kultur- och föreningsliv med aktiva byalag eller utvecklingsgrupper. Lokal mobilisering och lokalt inflytande kan ytterligare aktivera den lokala utvecklingskraften.

Parallellt med detta skall kommunen internt arbeta med att utveckla förhållningssätt och bemötande.

1. Strategiskt stödja och stimulera tillkomst av lokala utvecklingsgrupper.

Syfte

Förbättra dialog, delaktighet och lokal demokrati samt bättre ta till vara den utvecklingskraft som finns i lokalt förankrat utvecklingsarbete.

Åtgärder

Lokal utvecklingspeng i enlighet med mål och budget 2018-2020 med tydliga villkor och syften inrättas som stöd till lokala utvecklingsgrupper och för att ta till vara på idéer och engagemang som leder till lokal utveckling. Särskilt viktigt att jämställdhets- och ungdomsperspektiv beaktas.

- Ansökningssystem anordnas, definitioner, med mera, görs av vad som räknas som lokal utvecklingsgrupp.

2. Samordna och initiera nätverk och mötes- och utvecklingsarenor, internt och externt för att utveckla landsbygden.

Syfte

Kommunen bygger upp en "struktur" kring dialoger med lokala nätverk, grupper och organisationer. Genom nätverken kan för landsbygden viktiga utvecklingsfrågor kanaliseras effektivare och kommunikation kring kommunala åtgärder förbättras. Det behöver även utarbetas strategier för att nå de som ej tillhör traditionella grupperingar. Särskilt viktigt att jämställdhets- och ungdomsperspektiv beaktas.

Åtgärder

- Ett landsbygdråd inrättas för att stödja lokal utveckling och främja samverkan.
- Tydliga former för ett landsbygdsråd utarbetas i samarbete med företrädare för lokala utvecklingsgrupper. Särskild vikt skall läggas kring medverkandes legitimitet, förankring och ansvar samt kommunikations- och informationsutbyten kring frågor som rör landsbygden och skärgårdens utveckling.
- Utredda behovet av en funktion i den kommunala organisationen, bland annat med rollen att vara en "dörröppnare" för landsbygden in i organisationen.
- Uppmuntra strategiskt framtagande av lokala utvecklingsplaner, inventera och utvärdera tidigare framtaget arbete. Tydliggörande av dessa planers roll.

3. Aktivt samarbete med andra, inte minst skärgårdskommuner

Syfte

Undvika dubbelarbete, lotsa rätt frågor till rätta mottagare, ge ökade möjligheter för utvecklingsprojekt.

Åtgärder

- Ta initiativ till samarbeten och samverkan med andra kommuner och regionala företrädare, till exempel inom ramen för Leader-programmet, "från ö till ö-projektet", nordiska skärgårdssamarbetet m.fl.

KONTAKTUPPGIFTER

Norrtälje kommun

Box: 800, 761 28 Norrtälje

Telefon: 0176-710 00

E-post: kontaktcenter@norrtalje.se

norrtalje.se